

ΧΩΡΙΣ ΕΜΕΝΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΙΠΟΤΕ!

Ο γνωστός γάλλος φιλόσοφος Γεώργιος Στάϊνερ (Steiner) παρατηρεί:

-Τό πρόβλημα πού διαπιστώνεται σέ πολλούς διανοούμενους είναι οί εξαιρετικά άνησυχητικές συμμαχίες ανάμεσα στήν πιό ύψηλή φιλοσοφία και τόν δεσποτισμό. Πρόκειται για τή γοητεία πού άσκει στήν ύψηλή σκέψη ή τυραννία, άκόμα και τό άπάνθρωπο!

Είχα πάει καθηγητής στήν Κίνα. Καί ό Ζάν-Πώλ Σάρτρ επίσης. Έκει, λοιπόν, βρίσκονταν καθηγητές πού τούς είχαν σακατέψει στά βασανιστήρια οί Έρυθροφρουροί· κάποια στιγμή έδωσαν κρυφά ένα γράμμα στόν Σάρτρ, όπου έλεγαν: «Πέστε έσεϊς κάτι· έσεϊς, ό Βολταίρος του αιώνα μας, κάντε κάτι». Μερικοί μάλιστα είχαν σπουδάσει μέ τόν Σάρτρ στό Παρίσι. Ο Σάρτρ στήν επιστροφή του στήν Γαλλία δίνει συνέντευξη τύπου· και εξηγεί ότι οί φλυαρίες για δήθεν ώμότητες των Έρυθροφρουρών είναι άπλως προπαγάνδα. Όλη του τή ζωή ό Σάρτρ έλεγε τό ένα ψέμα μετά τό άλλο για τά τυραννικά καθεστώτα. Δέν έχω άπάντηση στήν έρώτηση σχετικά μ' αυτή τήν... σχέση στοργής: Έκλεκτικές συγγένειες ανάμεσα στήν ύψηλή, τήν εξαιρετικά ύψηλή σκέψη και στήν ευτέλεια!

(G. Steiner – A. Spire, Η βαρβαρότητα τής άγνοιας, έκδ. Scripta, Αθήνα, 2001, σελ. 74).

* * *

Και όμως! Υπάρχει άπάντηση στήν έρώτηση -άπορία του φιλοσόφου! Η παιδεία και ό πο λιτισμός μας δέν έπαρκοῦν από μόνα τους, ως «όπλα», για νά πολεμήσουμε έναντίον των άμαρτωλών παθών μας. Γι' αυτό επιστήμες και τέχνες ευδοκιμοῦν μιά χαρά στήν σκιά των στρατοπέδων συγκέντρωσης, και σήμερα!

Υπάρχει τρόπος διόρθωσης; Ναί! Τό βράδυ του Μυστικού Δείπνου, είπε ό Χριστός στους μαθητές Του:

-Εγώ είμαι ή άμπελος· σεϊς είσθε τά κλήματα· όποιος μένει ένωμένος μέ Έμένα και Έγώ μέ αυτόν, αυτός κάνει καρπό πολύ· διαφορετικά χωρισμένοι από έμένα, δέν θά

μπορέσετε ποτέ νά κάμετε καρπό (Ιωάν. 15,4-5).

Δηλαδή: ή πραγματοποίηση οποιασδήποτε ἀρετῆς, μέ κορυφαία τήν ἀνιδιοτελή ἀγάπη, δέν εἶναι δυνατή χωρίς τήν κοινωνία ἀγάπης μέ τόν Χριστό. Ἔτσι ἐξηγεῖται πῶς καί γιατί ἄνθρωποι, διάσημοι κατά κόσμον, ἀλλά χωρισμένοι ἀπό τόν Χριστό, ζοῦν καί ἐνεργοῦν κατά τ ῥόπο ἀμαρτωλό (καί εὐτελῆ!). Γι' αὐτό ἀκριβῶς, ὁ Χριστός ἔγινε ἄνθρωπος: γιά νά μᾶς δώσει τήν ἐξουσία (=τήν δύναμη στήν ἄρρωστη ἀπό τήν ἀμαρτία προαίρεση-θέλησή μας), ἄν θέλουμε, νά γίνουμε παιδιά Του (Ιωάν. 1,12). Γι' αὐτό χρειάζονται:

- οἱ ἅγιες καί σωτήριες ἐντολές Του· γιά τό πῶς νά σκεπτόμαστε καί πῶς νά ἐνεργοῦμε ·
- ή ἄσκηση τῆς νηστείας καί τῆς προσευχῆς ·
- ή διαρκῆς μετάνοια·
- καί, φυσικά, πάνω ἀπ' ὅλα, ή χάρη-εὐλογία τῶν ἁγίων μυστηρίων Του.

Μόνο κάτω ἀπό αὐτές τίς προϋποθέσεις, θά δοῦμε καλύτερες μέρες **καί** στήν ζωή τῶν κοινωνιῶν μας. **Πρῶτα** ἀλλάζει ὁ κάθε ἄνθρωπος ὡς πρόσωπο, μέ τόν δικό του ἀγῶνα, καί **μετά** ἀλλάζει τό πρόσωπο τῆς κοινωνίας ὡς σύνολο.

Αρχιμ. Ν. Κ.

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΗΡΩΑΣ;

Ἡ συγγραφέας Μαργαρίτα Καραπάνου ἔζησε μικρὴ στὴ Γαλλία καί, λόγω τῆς μητέρας της, γνώρισε τοὺς μεγάλους καλλιτέχνες τοῦ 20οῦ αἰώνα, Σάρτρ, Καμί, Μποβουάρ, Πικάσο. Σὲ μία συνέντευξη ρωτήθηκε: «Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ γνωρίσατε στὴ Γαλλία σὰς φαίνονταν εὐτυχισμένοι»; Καὶ ἀπαντᾷ: «Εὐτυχισμένος εἶναι μία λέξη ποὺ δὲν τὴν ξέρω. Ἦταν ἄνθρωποι ποὺ εἶχαν κάνει αὐτὸ ποὺ ἠθελαν. Οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ θαυμάζουμε εἶχαν φερθεῖ ἄσχημα στὰ παιδιὰ τους. Ὁ Καμί, ἄς ποῦμε, φέρθηκε ἄσχημα στὸ γιό του. Ὁ Πικάσο ἔλεγε στὴ μαμά μου: Ἔχεις τὴν κόρη σου μαζί σου; Ἐγὼ ἔχω μία κόρη ποὺ ζεῖ εἴκοσι λεπτὰ ἀπὸ ἐδῶ καὶ δὲν τὴν ἔχω δεῖ ποτέ! Ἦταν οἱ ἥρωες τοῦ κόσμου, δὲν τοὺς ἔνοιαζε τίποτα πέραν τοῦ ἑαυτοῦ τους... Δὲν θὰ ἠθελα νὰ εἶχα τὴ ζωὴ τους» (Στ. Θεοδωράκη, Οἱ ἄνθρωποί μου, σελ. 56-57).

Νὰ λοιπὸν τί «ὑψηλές» φιλοσοφίες ἀκολουθοῦσαν αὐτὰ τὰ μεγάλα πνεύματα τῆς ἐποχῆς μας. Δὲν τοὺς ἔνοιαζε τίποτα πέραν τοῦ ἑαυτοῦ τους. Θεὸς τους ἦταν ὁ ἑαυτὸς τους. Οἱ ἄλλοι, ὅπως ἔλεγε ὁ Σάρτρ, ἦταν ἡ κόλασή τους. Καὶ ἐπειδὴ ὅλοι σήμερα ἐπιδιώκουν αὐτὸ ἀκριβῶς, τὴν ἀπόλυτη ἱκανοποίηση τοῦ ἑαυτοῦ τους, γι' αὐτὸ τέτοιοι ἄνθρωποι ἀποτελοῦν τοὺς ἥρωες τοῦ καιροῦ μας.

Ὅμως τί σοὶ ἥρωες μπορεῖ νὰ εἶναι ὅσοι ζοῦν ὑποταγμένοι στὶς ἐγωκεντρικὲς ἀπαιτήσεις τῆς φύσης τους; Λένε οἱ ἅγιοι, ὅτι τέτοιοι ἄνθρωποι ζοῦν ἀκόμα στὸ φυσικὸ ἐπίπεδο. Σωστό, καλὸ καὶ φυσικὸ θεωροῦν ὅτι ὑπαγορεύει ἡ φύση τους. Ποιὰ φύση ὁμως; Ὅχι αὐτὴ βέβαια ποὺ βγῆκε «καλὴ λίαν» ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Δημιουργοῦ, ἀλλ' αὐτὴ ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὴν παρακοὴ τῶν Πρωτοπλάστων. Μετὰ τὴν πτώση στὴν ἁμαρτία. Μιὰ φύση γεμάτη πάθη καὶ ἐπιθυμίες πονηρές, ἐγκλωβισμένη στὸν ἐμπαθῆ ἐγωκεντρισμό. Αὐτὰ πλέον θεωρεῖ ὁ ἄνθρωπος ὡς καλὸ, ἀφοῦ εἶναι φυσικὰ πράγματα κατὰ τὴ γνώμη του.

Ἔτσι λοιπὸν δὲν κατανοεῖ τί νόημα π.χ. ἔχει νὰ ἀγαπᾷ, ὅταν δὲν ἔχει νὰ κερδίσει κάτι. Ὅλα περνοῦν μέσα ἀπ' τὸ κόσκινο τοῦ ὠφελιμοῦ καὶ τῆς χρησιμοθηρίας. Γι' αὐτὸ καὶ ὡς

κατ' ἑξοχήν ἄμαρτία λογίζεται ὁ ἑγωκεντρισμός. Πού ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο σιγὰ-σιγὰ σὲ ἀπανθρωπία. Συνήθως τὸν παρομοιάζουμε τότε μὲ ζῶο, θεωροῦμε κτηνωδία αὐτὴ τὴ στάση ζωῆς. Καὶ ξεχνᾶμε ὅτι τὰ ζῶα ἔχουν κάποιες συμπεριφορὲς πού ὑπερέχουν σὲ ἀσύγκριτο βαθμὸ ἀπὸ τὶς δικές μας.

Σὲ ἓνα ἀπ' τὰ ἐγκώμια τοῦ Ἐπιταφίου ψάλλομε τὸ ἐξῆς ἀξιοθαύμαστο: «Πληγωμένος στὴν πλευρά σου Λόγε (=Χριστέ), ὅπως ὁ πελεκάνος, ἐζωοποίησες τὰ νεκρά σου τέκνα, στάζοντας πάνω τους ζωτικούς κρουνούς (=τὸ αἷμα Σου)». Τί κάνει δηλ. ὁ πελεκάνος; Τρυπάει μὲ τὸ ράμφος τὴν πλευρά του καὶ μὲ τὸ αἷμα του δίνει ζωὴ στὰ μικρά του, ὅταν τὰ δαγκώσει δηλητηριῶδες φίδι. Καὶ αὐτὴ του ἡ ἐνέργεια παραβάλλεται, οὔτε λίγο οὔτε πολύ, μὲ τὴ σταυρική θυσία τοῦ Χριστοῦ μας.

Μπροστὰ σὲ τέτοιο ἥρωισμὸ καὶ αὐτοθυσία πού δείχνουν, διδαγμένα ἀπ' τὸν Δημιουργό τους, τὰ ζῶα, ἔχουμε τὸ θράσος ἐμεῖς μὲ τὶς ἑγωκεντρικές μας συμπεριφορὲς νὰ λεγόμεσθε ἥρωες;

Πρωτ. Δ. Μ.

Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

Ὁ ἐν ἁγίοις Πατήρ Ἰουστίνος Πόποβιτς, στό ὑπέροχο βιβλίο του «Ἄνθρωπος καί Θεάνθρωπος», παρατηρεῖ ὅτι «χωρίς τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ὁ κόσμος μας εἶναι μιά χαώδης ἐκθεση ἀπεχθῶν ἀνοησιῶν. Χωρίς τήν Ἀνάσταση δέν ὑπάρχει τίποτε πιό παράλογο ἀπό αὐτόν τόν κόσμο· δέν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀπελπισία ἀπό αὐτή τήν ζωή. Δέν ὑπάρχει πιό δυστυχησμένη ὑπαρξη ἀπό τόν ἄνθρωπο, πού δέν πιστεύει στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καί στήν Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν».

Ὅμως ἀκόμη καί οἱ ἄνθρωποι, πού εἶχαν ζήσει κοντά στόν Χριστό, ἀκόμη καί αὐτοί πού ἀπαρνήθηκαν τά πάντα καί Τόν ἀκολούθησαν πιστά τρία ὀλόκληρα χρόνια, δέν ἦταν καί τόσο εὐκολο νά πιστέψουν στήν Ἀνάστασή Του! Μετά τόν Θάνατο καί τήν Ταφή τοῦ Χριστοῦ, τό μυαλό τους εἶχε τόσο θολώσει, πού κινδύνεψαν νά τούς «καταφάγη τό τῆς ἀπογνώσεως σκότος»!

Δέν εἶναι λίγες οἱ ἀπελπισμένες κραυγές τους, πού μαρτυροῦν γι' αὐτήν τήν θανάσιμα ἀπειλητική παρουσία τοῦ 'μηδενός' μετά τό Πάθος τοῦ Χριστοῦ:

- «Γιατί εἴσαστε σκυθρωποί;» ρωτάει ὁ Χριστός τόν Λουκᾶ καί τόν Κλεόπα περπατώντας μαζί τους πρός Ἐμμαούς. «Ἐμεῖς ἐλπίσαμε ὅτι Αὐτός πού πρὶν ἀπό τρεῖς μέρες σταυρώθηκε, θά ἦταν ὁ Λυτρωτής τοῦ Ἰσραήλ», ἀπάντησαν ἀπογοητευμένοι οἱ μαθητές (Λουκ. 24, 13).
- Τήν ἴδια μαυρίλα ἔβγαζε ὁ ἀπελπισμένος θρῆνος τῶν Μυροφόρων, οἱ ὁποῖες, ὅταν ἔφτασαν στόν Τάφο τοῦ Χριστοῦ καί δέν βρῆκαν τό ἄχραντο Σῶμα Του ὀδύρονταν: «Ποιός ἔκλεψε τήν ἐλπίδα μας; Ποιός πῆρε τόν Νεκρό μας; Γιατί νά κλέψουν ἓνα 'νεκρόν, γυμνόν, ἐσμυρτισμένον'; (Ἰω. 20, 11).
- Μέ παρόμοιο ψυχοπλάκωμα οἱ μαθητές, θεωρώντας ὀριστικό τόν χωρισμό τους ἀπό τόν Νεκρό πλέον Χριστό, ξαναγύρισαν στήν ρουτίνα τοῦ ψαρέματος: «καί πάλιν πλοῖα καί δίκτυα, καί ἄγρα οὐδαμοῦ». Καί δέν μπορούσαν

νά φανταστοῦν ὅτι Αὐτός πού καθόταν στήν παραλία ἦταν ὁ Ἀναστημένος Διδάσκαλός τους (Ιω. 21).

* * *

Ὁ Χριστός ὅμως οὔτε τότε ἄφησε, οὔτε σήμερα ἀφήνει κανένα νά βουλιάξει στό σκοτάδι τῆς ἀπιστίας καί τοῦ 'μηδενός'. Τότε, συγκατέβη στόν Θωμᾶ καί τόν κάλεσε ἀκόμη καί νά Τόν ψηλαφήσει, γιά νά πεισθῆ ὅτι ἀληθῶς ἀνέστη. Περπάτησε τόσο δρόμο πρὸς Ἐμμαούς καί κάθησε νά φάει μαζί τους, γιά νά τοὺς ἀνοίξει τὰ μάτια στό φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Βοήθησε στό ψάρεμα τοὺς «ἀθυμοῦντας» μαθητάς καί τοὺς ἔστρωσε τραπέζι στήν παραλία, γιά νά βεβαιωθοῦν ὅτι «ὁ Κύριός ἐστι». Ἔστησε καρτέρι ἔξω ἀπό τήν Δαμασκό γιά νά συναντήσῃ τόν διώκτη Σαῦλο, καί γιά νά τόν βεβαιώσῃ αἰσθητά ὅτι «ἀληθῶς ἀνέστη»!

Καί σήμερα, ὄχι ἀπλῶς φανερώνεται αἰσθητά μέσα στήν Λατρεία. ἀλλά καί γίνεται ΒΡΩΣΙΜΟΣ καί ΠΟΣΙΜΟΣ μέ τήν Θεία Μετάληψη, χαρίζοντάς μας τήν δυνατότητα κάθε φορά «νά καταγγέλλουμε τόν Θάνατό Του καί νά ὁμολογοῦμε τήν Ἀνάστασή Του», ὅπως λέει καί ὁ Μέγας Βασίλειος στήν Θεία Λειτουργία του.

Ἀρχιμ. Β. Λ.

Ο ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΑΜΝΟΣ

Ὁ Κύριος ἐτοιμαζόταν νὰ ἐπιφέρει τὴ δέκατη καὶ φοβερώτερη πληγὴ στὸν ἀμετανόητο Φαραὼ καὶ τὸ λαὸ του: τὴ θανάτωση τῶν πρωτοτόκων «ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους». Ταυτόχρονα ἔδωσε ρητὲς ὁδηγίες στοὺς Ἰσραηλίτες γιὰ τὸν ἐορτασμὸ τοῦ πρώτου τους Πάσχα. Ἔτσι, σύμφωνα μ' αὐτές, ἡ κάθε οἰκογένεια διάλεξε ἓνα ἀρνὶ ἀρσενικό, ἑνὸς ἔτους, τέλειο, ἀπαλλαγμένο ἀπὸ κάθε ἐλάττωμα. Τὴ νύχτα τῆς ἐξόδου τους ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο τὸ ἔσφαξαν, χωρὶς νὰ σπάσουν κανένα τοῦ κόκκαλο. Μὲ τὸ αἷμα του ἄλειψαν τὶς πόρτες τους, ὥστε ὁ ὀλοθρευτὴς ἄγγελος νὰ τοὺς προσπεράσει, χωρὶς νὰ πειράξει τὰ δικά τους πρωτότοκα. Τὸ ἔψησαν ὀλόκληρο στὴ φωτιά, γιὰτὶ δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ φᾶνε ὠμὸ ἢ βραστό. Τὸ ἔφαγαν βιαστικά, μὲ ἄζυμο ψωμὶ καὶ πικρὰ χόρτα, ζωσμένοι μὲ τὴ ζώνη τους, μὲ τὰ σανδάλια στὰ πόδια τους καὶ τὸ ραβδί στὸ χέρι τους. Καὶ ὅταν, μετὰ τὴ φοβερὴ πληγὴ, δόθηκε ἡ ἄδεια νὰ φύγουν, ὁ λαὸς ξεκίνησε. Αὐτὴ ἦταν ἡ γιορτὴ τοῦ πρώτου Πάσχα, ποὺ θὰ γινόταν πάντα πρὸς τιμὴν τοῦ Κυρίου, γιὰ τὸ πέρασμά τους ἀπ' τὴ δουλεία τῆς Αἰγύπτου στὴν ἐλευθερία τῆς Γῆς τῆς Ἐπαγγελίας.

Ὁ πασχάλιος ἀμνὸς τῶν Ἑβραίων εἶναι ὁ ἀμεσώτερος τύπος τοῦ δικοῦ μας Πάσχα, τοῦ Χριστοῦ. Διότι Πάσχα λέγεται τὸ πασχάλινὸ ἀρνί. Ὁ Χριστὸς λοιπόν, «ὡς ἐνιαύσιος ἀμνός», θυσιάζεται ἐκουσίως ὑπὲρ πάντων καὶ λέγεται γι' αὐτὸ «Πάσχα τὸ καθαρτήριο», πασχάλιος δηλ. ἀμνὸς ποὺ μᾶς καθαρίζει ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μας. Καὶ ὅταν ψάλλουμε «Πάσχα ἱερόν, καινόν, ἅγιον, μυστικόν», ἐννοοῦμε αὐτὸν τὸν νέο πασχάλιο ἀμνὸ, ποὺ περνώντας μας ἀπ' τὸ θάνατο στὴ ζωὴ μᾶς ἀνοίγει τὶς πύλες τοῦ Παραδείσου. Μὲ ἓνα λόγο: «Πάσχα Χριστὸς ὁ Λυτρωτής», δηλ. πασχάλιος ἀμνὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς, ὁ Λυτρωτής.

Ἐπειδὴ λοιπόν τρώγεται ὁ Χριστὸς, εἶναι δηλ. «βρωτός», γι' αὐτὸ καὶ «ἀμνὸς προσηγόρευται». Ὀνομάζεται ἀμνός, ἄμωμος καὶ τέλειος, ἀπαλλαγμένος ἀπὸ κάθε ἐλάττωμα «ὡς ἄγευστος κηλίδος». «Ὁ δικός μας πασχάλιος ἀμνὸς εἶναι ὁ Χριστὸς ποὺ θυσιάσθηκε ὑπὲρ ἡμῶν» (Α' Κορ. 5, 7).

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς καλεῖται ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ πὺν σηκῶνει πᾶνω του τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου (Ἰω. 1, 29). Τὸ αἷμα του μᾶς προστατεύει ἀπὸ τὸ θάνατο (πρβλ. Ἰω. 6, 54), ὅπως τὸ αἷμα τοῦ σφαγμένου ἀρνιοῦ στὶς θύρες τῶν Ἑβραίων ἀπέτρεπε τὸν ἄγγελο τοῦ θανάτου. Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ χύθηκε «ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας». Τὸ σῶμα του καὶ τὸ αἷμα του εἶναι ἀληθινὴ «βρῶσις καὶ πόσις» (Ἰω. 6, 55). Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ «ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον», πὺν ἀξίζει λόγῳ τῆς θυσίας του νὰ βασιλεύει πᾶνω σὲ ὅλους (Ἀποκ. 5, 12-13).

Αὐτὸς ὁ πασχάλιος ἀμνός, ὁ Χριστός, δὲν μᾶς προσφέρεται ὅμως μόνο κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Πάσχα. Σὲ κάθε Θεία Λειτουργία ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι μόνο αὐτὸς πὺν προσφέρει καὶ ἀποδέχεται τὴ θυσία, ἀλλὰ ταυτόχρονα εἶναι καὶ «ὁ προσφερόμενος καὶ διαδιδόμενος» στοὺς πιστοὺς. Εἶναι αὐτὸς πὺν μᾶς καλεῖ: «Λάβετε, φάγετε τὸ σῶμά μου» καὶ «πίετε τὸ αἷμά μου». Εἶναι «ὁ πάντοτε ἐσθιόμενος καὶ μηδέποτε δαπανώμενος, τοὺς δὲ ἐσθιόντας ἀγιάζων». Ἡ κάθε Θεία Λειτουργία λοιπὸν εἶναι Πάσχα, ἀφοῦ προσφέρεται σ' αὐτὴν ὁ πασχάλιος ἀμνός, ὁ Χριστός, γιὰ νὰ φαγωθεῖ.

Ἐσύ; Γιορτάζεις τὸ Πάσχα τρώγοντας τὸν πασχάλιο αὐτὸν ἀμνὸ πὺν λέγεται Χριστός; Κι ἂν ναί, μὲ ποιὲς προϋποθέσεις; Καὶ σὲ τί ἀποβαίνει ἡ βρώση αὐτή; «Εἰς ζωὴν αἰώνιον ἢ εἰς κρῖμα καὶ κατάκριμα»;

Πρωτ. Δ. Μ.